

CEDS info

Podgorica · Decembar · 2025.

Bilten Crnogorskog elektrodistributivnog sistema

Broj 56



INTERVJU: IZVRŠNI DIREKTOR CRNOGORSKOG ELEKTRODISTRIBUTIVNOG SISTEMA
VLADIMIR IVANOVIĆ

CEDIS u prvih devet mjeseci ostvario za 6,38 miliona eura bolji rezultat nego lani

Razlozi zbog kojih je CEDIS ostvario rast i stabilnost poslovanja za prvih devet mjeseci ove godine su povećani prihodi od angažovanih distributivnih kapaciteta - mrežarine u iznosu od 9,2 milona u odnosu na uporedni period prošle godine, kao i smanjenje distributivnih gubitaka sa 10,17 u 2024. na 9,73 u 2025. godini - kazao je Ivanović

Upkos izazovnom okruženju u energetsom sektoru, Crnogorski elektrodistributivni sistem bilježi jednu od najstabilnijih poslovnih godina u posljednjoj deceniji. Prema preliminarnim podacima, kompanija je za devet mjeseci 2025. ostvarila neto dobit od 3,21 milion eura – čak 6,38 miliona više nego u istom periodu prethodne godine – uz istovremeno rekordno smanjenje distributivnih gubitaka i značajan rast investicija u mrežu. CEDIS je, prvi put nakon dužeg perioda, finansijski i operativno ojačao u gotovo svim segmentima poslovanja, od likvidnosti i stabilnosti sistema do ubrzanja velikih infrastrukturnih projekata, naveo je u razgovoru za Pobjedu izvršni direktor CEDIS-a **Vladimir Ivanović**

CEDIS je tokom ove godine ostvario neto dobit od 3,21 milion eura i povećao investicije za više od četiri miliona u odnosu na prošlu godinu. Koji su ključni faktori koji su doprinijeli ovom rastu i stabilnosti poslovanja?

Prema preliminarnim podacima Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS) je za devet mjeseci 2025. godine, ostvario neto dobitak u iznosu od 3,21 milion eura, što je 6,38 miliona više nego u istom periodu 2024. godine. To ukazuje na stabilnost poslovanja i pozitivne finansijske projekcije do kraja godine. Likvidnost društva je na zadovoljavajućem nivou, što potvrđuje činjenica da nemamo neizmirenih obaveza prema zaposlenima, dobavljačima, kao ni prema državi kojoj smo od početka godine po osnovu svih poreza uplatili 21,1 milion eura.

Razlozi zbog kojih je CEDIS ostvario rast i stabilnost poslovanja za prvih devet mjeseci ove godine su povećani prihodi od angažovanih

distributivnih kapaciteta - mrežarine u iznosu od 9,2 milona u odnosu na uporedni period prošle godine, kao i smanjenje distributivnih gubitaka sa 10,17 u 2024. na 9,73 u 2025. godini. To je

omogućilo veće investicije u distributivnu mrežu koje za taj period iznose 22,2 miliona eura, odnosno 4,4 miliona više u odnosu na isti period prošle godine.

U izvještaju se navodi rekordno smanjenje distributivnih gubitaka – na svega 7,23 odsto u septembru 2025. Koje mjere su bile najefikasnije u postizanju ovog rezultata?

Najefikasnije mjere uključuju kontinuirane aktivnosti CEDIS-a na suzbijanju neovlašćene potrošnje, redovne kontrole korisnika,



izmještanje mjernih mjesta, kao i realizaciju investicionih projekata.

U 2024. godini izmješteno je od strane CEDIS-a 1,614 mjernih mjesta, u 2025. godini 1,405, a u 2024. i ovoj godini kontrolisano je oko 95.000 korisnika.

Kroz investicioni projekat „Proširenje treće faze izmještanja mjernih mjesta“, koji je završen u avgustu 2024. godine, izmješteno je 16.200 mjernih mjesta. U 2025. godini nastavljena je ugradnja brojila na svim izmještenim mjernim mjestima, a pokrenuta je i četvrta faza AMM projekta, vrijedna 12 miliona eura, koja će obuhvatiti približno

22.000 mjernih mjesta. Takođe je u 2024. i za 10 mjeseci ove godine obračunato oko šest miliona eura neovlašćene potrošnje.

Neki od najvećih izazova koje navodite su neovlašćena potrošnja i imovinsko-pravni odnosi koji usporavaju realizaciju projekata. Da li postoje sistemska rješenja ili zakonske inicijative koje bi mogle ubrzati te procese?

U internoj bazi samovoljno priključenih trenutno je 4.350 korisnika. Najveći procenat pomenutih korisnika odnosi se na opštine u kojima je zastupljena nelegalna gradnja, a to su: Ulcinj, dio Podgorice i Žabljak. CEDIS neprestano sprovodi redovne aktivnosti na suzbijanju samovoljnih priključenja prema jasno definisanim procedurama, ali neophodne su saradnja i ažurnost ostalih institucija sistema kako bi se, prije svega, suzbila nelegalna gradnja, čime bi se smanjio i broj nelegalnih priključaka.

Projekat SCADA – Smart Digitalization označen je kao temelj digitalne transformacije. U kojoj je fazi implementacija i koji su efekti već vidljivi na terenu?

Crnogorski elektrodistributivni sistem pokrenuo je jedan od najznačajnijih infrastrukturnih projekata u svojoj istoriji, modernizaciju svog sistema upravljanja i nadzora elektrodistributivne mreže kroz uvođenje naprednog ADMS/SCADA sistema i savremene telekomunikacione infrastrukture.

Cilj projekta je da se omogući

brže otkrivanje i otklanjanje kvarova, preciznije upravljanje mrežom, smanjenje tehničkih i komercijalnih gubitaka, kao i efikasnije uključivanje obnovljivih izvora energije.

Implementacijom ADMS/SCADA sistema, CEDIS će dobiti savremeni digitalni alat koji omogućava proaktivno upravljanje mrežom i poboljšava kvalitet usluge za domaćinstva, privredu i institucije.

Ovaj projekat postavlja temelje za pametnu elektrodistributivnu mrežu (Smart Grid) u Crnoj Gori, u skladu sa evropskim standardima i najboljom međunarodnom praksom.

Ukupna vrijednost projekta je 35 miliona eura, a finansiranje je podijeljeno u dvije tranše.

Prva tranša je 25 miliona eura, od čega se 15 miliona koristi za implementaciju SCADA/ADMS sistema u fazi I, a 10 miliona eura za nabavku pametnih brojila.

Druga tranša, u iznosu od 10 miliona eura, namijenjena je za realizaciju faze II SCADA/ADMS implementacije.

Kako bi se omogućio daljinski nadzor i upravljanje trafostanicama i njihovo povezivanje u planirani SCADA/ADMS sistem, CEDIS je 2023. godine krenuo u realizaciju Projekta pripreme trafostanica za implementaciju SCADA sistema. Ova investicija se realizuje u tri faze.

Faza I je podrazumijevala pripremu 21 trafostanice naponskog nivoa 35/10kV za uvođenje SCADA

sistema, što je završeno tokom 2023. godine („Bioče“, „Boan“, „Čanj“, „Gradac“, „Grbalj“, „Igalo“, „Kosanica“, „Lazi“, „Mataruge“, „Miločer“, „Novi Obod“, „Njegovuđa“, „Odžak“, „Podanje“, „Stari Bar“, „Tuzi“, „Ubli“, „Ulcinj Grad“, „Velika Plaža 1“, „Velika Plaža 2“ i „Vladimir“). Ukupna vrijednost radova iznosila je 1.122.645 eura.

U okviru Faze II završena je tokom ove godine priprema još 20 trafostanica 35/10 kV, vrijedna 1.560.000 eura („Čevo“, „Mačak“, „Ostros“, „Risan“, „Veliki Pijesak“, „Dubovica“, „Buljarica“, „Barutana“, „Bijela“, „Dobrota“, „Ponari I“, „Stari Obod“, „Sutomore“, „Vilusi“, „Topolica“, „Podgor“, „Račica“, „Topla“, „Rijeka Crnojevića“ i „Ptič“).

Faza III Projekta pripreme trafostanica za uvođenje SCADA sistema predviđa pripremu preostale 23 trafostanice 35/10kV do kraja 2026. godine, a vrijednost predviđenih radova iznosi 1,1 milion eura („Berane Centar“, „Brezna“, „Drijenak“, „Crkvičko Polje“, „Guke“, „Gusinje“, „Čokrlje“, „Medanovići“, „Mojkovac“, „Manastir Morača“, „Nedakusi“, „Plav“, „Polica“, „Rožaje“, „Ribarevine TR3“, „Plužine“, „Šćepanica“, „Šavnik“, „Šula“, „Zeleni“ i „Unač“). TS 35/10 kV „Žabljak“ je završena prošle godine, a TS 35/10 kV „Andrijevića“ je u investicionom planu zamjene komplet 10kV postrojenja.

Realizacija investicije Priprema za implementaciju SCADA sistema već daje značajne benefite, koji se ogledaju u smanjenju broja i dužine trajanja prekida u napajanju korisnika, dok se

puni benefiti (brže otkrivanje i otklanjanje kvarova, preciznije upravljanje mrežom, smanjenje tehničkih i komercijalnih gubitaka, kao i efikasnije uključivanje obnovljivih izvora energije) očekuju nakon realizacije investicije SCADA/ADMS u saradnji sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj.

Koji su glavni projekti planirani za narednu fazu razvoja CEDIS-a u 2026. godini?

Nastaviće se izgradnja trafostanice 35/10kV „Bigova“ u Kotoru, čija je vrijednost oko 1,4 miliona eura, kao i TS 35/10kV „Tri Krsta“ u Tivtu, sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu, vrijednosti 1,5 miliona eura. Gradi se, takođe, i TS 35/10kV „Zeta“, sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu, a vrijednost tog projekta iznosi 1,5 miliona eura. Ubrzo će početi radovi na izgradnji TS 35/10kV „Voloda“ u Pljevljima, sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu, vrijednosti oko 1,5 miliona eura, kao i na rekonstrukciji TS 35/10kV „Rade Končar“ u Baru (vrijednost projekta 950.000 eura) i adaptaciji TS 35/10kV „Jezerine“ u Kolašinu, gdje će se u zamjenu i proširenje 35kV postrojenja uložiti oko 400.000 eura.

Planirana je i izgradnja rasklopnog postrojenja 35kV „Rijeka Mušovića“ u Kolašinu, sa uklapanjem u 35kV mrežu, vrijedna oko 800.000 eura, a u toku je tenderski postupak za izgradnju TS 35/10kV „Tivat 3“, sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu, vrijednosti 2,5 miliona eura, kao i za rekonstrukciju postojećeg RP 35kV Buče, gdje će biti ugrađeno 10kV postrojenje i dva transformatora 35/10kV (vrijednost 925.000 eura).



U toku je tenderski postupak za izgradnju TS 35/10kV „Tivat 3“, sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu (vrijednost projekta 2,5 miliona eura), kao i za rekonstrukciju postojećeg razvodnog postrojenja 35kV „Buče“ u koje će se ugraditi 10 KV postrojenje i dva transformatora 35/10 KV, vrijedna 925.000 eura. Raspisan je tender i za zamjenu transformatora u TS 35/10kV „Velje brdo“ u Podgorici (vrijednost 400.000 eura), kao i za izgradnju elektroenergetske infrastrukture na Bulevaru Tivat – Jaz, vrijedne 3,2 miliona eura, te nabavku i ugradnju reklozera na 10kV dalekovodima u više regiona (vrijednost projekta 1,5 miliona eura).

Pripremaju se i projektni zadaci za izgradnju novih trafostanica TS 35/10kV „Velika plaža 3“ u Ulcinju, sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu (1,7 miliona eura), TS „Rijeka Crnojevića“ u Podgorici (1,2 miliona eura) i TS „Tuzi“ u Tuzima, sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu (1,5 miliona eura), kao i za nabavku i ugradnju reklozera na 35kV dalekovodima (250.000 eura).

Započete su, takođe, aktivnosti na rekonstrukciji postojećih trafostanica: TS 35/10kV „Unač“ (cca 400.000 eura), TS „Ptič“ (cca 500.000 eura), TS „Velika plaža 1“ (cca 410.000 eura), TS „Velika plaža 2“ i TS „Grad“ u Ulcinju (cca 710.000 eura), kao i TS „Andrijevića“ (cca 810.000 eura).

U CEDIS-u je trenutno aktuelna i realizacija projekta adaptacije niskonaponskih mreža na cijeloj teritoriji Crne Gore, vrijednog oko osam miliona eura, sa posebnim akcentom na sjever države. Već su potpisani okvirni sporazumi sa više izvođača.

Koliko će proces digitalizacije i modernizacije mreže doprinijeti energetske tranziciji Crne Gore i njenom usklađivanju sa evropskim standardima?

Proces digitalizacije je neophodan uslov kako bi se zadovoljili standardi koje nameće Evropska unija.

Crna Gora započinje novu fazu digitalizacije elektroenergetskog sistema uvođenjem pametnih

brojila druge generacije (2G), uz podršku Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD). Ovaj projekat predstavlja strateški korak ka usklađivanju sa Zakonom o energetici i Direktivom EU 2019/944, koja jasno definiše prava korisnika, pristup podacima o potrošnji i interoperabilnost mjernih sistema.

Prelazak sa prve generacije brojila, koja je prije više od decenije omogućila smanjenje tehničkih i netehničkih gubitaka, na novu generaciju brojila, znači integraciju interoperabilnih i transparentnih sistema. Brojila više nijesu samo uređaji za očitavanje potrošnje, već komunikacioni čvorovi koji povezuju korisnika, distributera i tržište električne energije u jedinstven digitalni ekosistem. Interoperabilnost omogućava da uređaji različitih proizvođača sigurno razmjenjuju podatke, sprečava stvaranje tehničkih „ostrva“ i osigurava jednak pristup podacima svim korisnicima, bez obzira na snabdjevača ili vrstu brojila.

Dakle, korisnici će moći da u realnom vremenu prate trenutnu



potrošnju, istoriju i prosječne vrijednosti putem mobilnih aplikacija, kućnih displeja ili veb platformi, što podstiče racionalnije korišćenje energije i unapređuje energetska efikasnost. Istovremeno, distributeri i regulatorna tijela dobijaju standardizovane podatke za pouzdanu analizu i planiranje razvoja mreže.

Implementacija 2G brojila kroz međunarodni tender garantuje transparentnost i konkurentnost procesa, a projekat je planiran

fazno, sa ciljem da Crna Gora u narednim godinama uspostavi potpuno digitalizovan, interoperabilan i održiv sistem mjerenja električne energije.

Na ovaj način, građani postaju aktivni učesnici energetskog sistema, a Crna Gora se pozicionira uz bok evropskih zemalja koje primjenjuju najnaprednije prakse pametnog mjerenja, poput Italije, Francuske, Španije i Njemačke.

IZVOR: POBJEDA



POSLOVANJE

Neto dobitak za devet mjeseci 3,21 milion eura

Zaočekivati je da Društvo ostvari rast prihoda od mrežarine i uz smanjene distributivnih gubitaka ostane u zoni stabilnog finansijskog poslovanja na kraju 2025. godine.

Prema preliminarnim podacima, Crnogorski elektrodistributivni sistem je za devet mjeseci ove godine ostvario neto dobitak u iznosu od 3.21 milion eura, što je 6.38 miliona više nego u istom periodu 2024. godine. CEDIS posluje u zoni ekonomičnog i stabilnog poslovanja (koeficijent finansijske stabilnosti 0.97), koeficijent zaduženosti je ispod 0.5, čime se potvrđuje da Društvo nije prezaduženo. Likvidnost je na zadovoljavajućem nivou, a sve obaveze prema dobavljačima se uredno izmiruju.

Za devet mjeseci 2025. godine fakturisana je neovlašćena potrošnja u iznosu do 2,25 miliona eura, a naplaćeno je 2.17 miliona, što predstavlja procenat naplate od 96.64 odsto.

U poređenju sa 2024. godinom, CEDIS je zabilježio pozitivne trendove i u profitabilnosti, uz veće profitne stope mjerene marginalnom kontribucijom i EBITDA maržom.

Naime, u odnosu na devet mjeseci 2024. godine, marginalna kontribucija (razlika između prihoda od mrežarine i troškova nabavke električne energije) je veća za 12.1 milion eura, najviše zahvaljujući povećanom prihodu iz osnovne djelatnosti, kao i nižim



troškovima korišćenja prenosne mreže usled korekcije cijena Crnogorskog elektroprenosnog sistema.

U odnosu na isti period prethodne godine, EBITDA (rezultat društva koji isključuje troškove kamata, poreza i amortizaciju) je veća za 10 miliona eura, takođe zahvaljujući povećanim prihodima iz osnovne djelatnosti.

Zaočekivati je da Društvo ostvari rast prihoda od mrežarine i uz smanjene distributivnih gubitaka ostane u zoni stabilnog finansijskog poslovanja na kraju 2025. godine.

Inače, investiciona ulaganja u tom periodu su iznosila 22.2 miliona eura, što je 4.4 miliona više nego u istom periodu prošle godine.

Što se tiče planova za narednu godinu, pred nama je snažna investiciona aktivnost, čiji će

nosioci biti projekti SCADA, Dekarbonizacija, AMM-a i Revitalizacija NN mreže.

Potpisivanje Ugovora za realizaciju nabavke opreme projekta SCADA, koji se finansira preko EBRD-a očekuje se početkom naredne godine, sa Vladom Crne Gore je potpisan Ugovor za finansiranje projekta Dekarbonizacije čija realizacija treba da počne početkom naredne godine, a raspisan je i tender za Projekat nastavka ugradnje brojila i izmještanja mjernih mjesta, vrijedan preko 12 miliona eura.

U skladu sa Odlukom Regulatorne agencije za energetiku, cijene Operatora distributivnog sistema ostaće iste u narednoj godini, što znači da neće biti povećanja cijena električne energije iz prenosa električne energije kroz distributivnu mrežu, te samim tim ni dodatnih opterećenja na građane, po osnovu usluga koje pruža CEDIS.

INVESTICIJE

Prioritet u radu stabilno funkcionisanje sistema

Da bi se to ostvarilo u toku su značajne investicije u mrežu i objekte

CEDIS sprovodi intenzivne aktivnosti na realizaciji investicionih projekata u cilju razvoja elektrodistributivnog sistema i stvaranja preduslova za priključenje novih korisnika. Kroz investicione planove opredijeljena su značajna sredstva za izgradnju novih i rekonstrukciju i adaptaciju postojećih elektro-energetskih objekata.

Tako će ovih dana ući u pogon novoizgrađena TS 35/10kV "Duklo" u Nikšiću, sa uklapanjem u 35kV i 10 kV mrežu, u koju je uloženo 1,9 miliona eura. Trenutno je u toku izgradnja još tri trafostanice naponskog nivoa 35/10kV („Bigova" u Kotoru, „Tri Krsta" u Tivtu, sa uklapanjem u 35kV i 10 kV mrežu i „Zeta" u opštini Zeta, sa uklapanjem u 35kV i 10 kV mrežu) a ukupna vrijednost ovih projekata iznosi 4,4 miliona eura. Sve je spremno i za početak radova na izgradnji TS 35/10kV „Voloda" u Pljevljima, sa uklapanjem u 35kV i 10 kV mrežu – Pljevlja (vrijednost projekta 1,5 miliona eura), kao i na rekonstrukciji TS

35/10kV "Rade Končar" u Baru (vrijednost projekta 950 hiljada eura), te na adaptaciji TS 35/10kV „Jezerine" u Kolašinu u koju će se uložiti oko 400 hiljada eura, a riječ je o zamjeni i proširenju 35kV postrojenja. U gradu pod Bjelasicom počće ovih dana i izgradnja Rasklopnog postrojenja 35kV "Rijeka Mušovića" sa uklapanjem u 35kV mrežu, a vrijednost te investicije je 800 hiljada eura.

Pored navedenog, CEDIS pokreće izgradnju i rekonstrukciju još nekoliko projekata. Naime, raspisani su tenderski postupci za

izgradnju TS 35/10kV „Tivat 3", sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu (2.5 miliona eura), gotovo million eura vrijednu rekonstrukciju postojećeg RP 35 KV "BUČE" u Beranama koja podrazumijeva ugradnju 10 kV postrojenja i dva transformatora 35/10 kV, kao i za rekonstrukciju TS 35/10kV "Grad" u Ulcinju, vrijednu 375 hiljada eura, te za zamjenu transformatora u TS 35/10kV Velje brdo u Podgorici, vrijednog oko 400 hiljada eura.

U toku su, takođe, pripreme za izradu projektnih zadataka za tri nove trafostanice naponskog nivoa 35/10kV u koje će CEDIS



ukupno uložiti 4,4 miliona eura ("Velika plaža 3" u Ulcinju, sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu, "Rijeka Crnojevica" u Podgorici, sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu i "Tuzi" u Tuzima, sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu.

Pored toga, trenutno se odvijaju aktivnosti i na adaptaciji i modernizaciji pet trafostanica 35/10kV, i to TS "Unač" u Plužinama, sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu, TS "Ptič" u Kolašinu, sa uklapanjem u 35kV i 10kV mrežu, TS "Velika plaža 1" i TS "Velika plaža 2" u Ulcinju i TS "Andrijevića" u

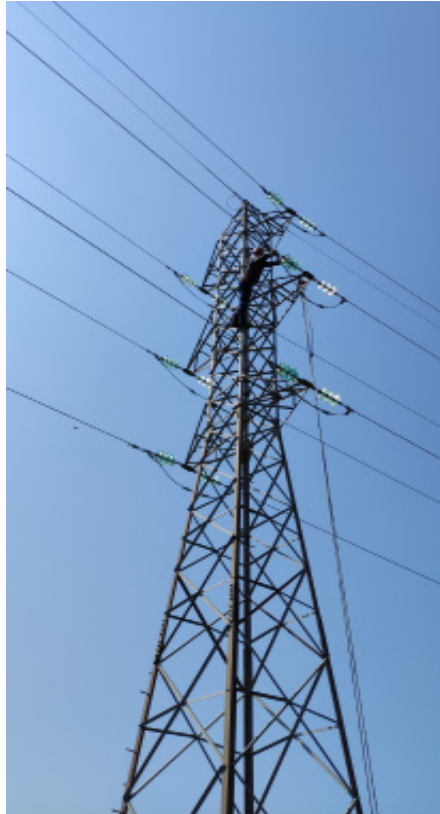
U NN mrežu uložiće se preko osam miliona eura

U fokusu Crnogorskog elektrodistributivnog sistema je i adaptacija niskonaponske mreže na cijeloj teritoriji Crne Gore, u koju će se uložiti preko osam miliona eura.

Projekat se realizuje kroz pet partija, a najviše sredstava namijenjeno je modernizaciji NN mreže na sjeveru države (R1 436 hiljada eura, R2 763 hiljade eura, R3 tri milona eura, R6 2,8 miliona eura i R7 milion eura). Već su potpisani Okvirni sporazumi sa više i zvođača.

CEDIS podržava svaki projekat od značaja za našu zemlju, pa će tako u izgradnju elektroenergetske infrastrukture na bulevaru Tivat – Jaz, za koju je u toku tenderski

postupak, uložiti oko 3,2 miliona eura. Ugovorena je i nabavka i ugradnja transformatora u TS 35/10kV „Dubovica“ u Budvi



i „Tivat“ u Tivtu (vrijednost investicije milion eura).

A u cilju daleko kvalitetnije eksploatacije mreže ugrađuju se reklozeri na više 10 kilovoltnih dalekovoda, vrijedni preko milion eura i taj projekat će se nastaviti s obzirom da je trenutno u toku tenderski postupak za nabavku i ugradnju reklozera na ovim objektima u više regiona, vrijedan preko milion i po eura.

Priprema se tehnička dokumentacija u cilju pokretanja tenderskog postupka za nabavku i ugradnju reklozera i na 35kV dalekovodima u vrjednosti do 250 hiljada eura.

Efekte realizacije investicionih projekata

Očekivani efekti realizacije navedenih investicionih projekata su povećanje kapaciteta u cilju priključenja novih korisnika, obezbjeđivanje tehničkih standarda i poboljšanje naponskih



prilika, kao i obezbjeđivanje pouzdanosti i sigurnosti napajanja korisnika, te smanjenje gubitaka električne energije.

U realizaciji investicija Operator distributivnog sistema suočava se sa problemima koji se odnose na dugotrajne i komplikovane procese koji moraju biti sprovedeni kako bi se jedan energetska objekat izgradio i pustio pod napon, u skladu sa postojećim Zakonom o izgradnji objekata. Osnovni problem je što infrastrukturni objekti u zakonu nijesu tretirani kao posebna cjelina, odnosno kao objekti od opšteg javnog interesa.

PROJEKAT DEKARBONIZACIJE ENERGETSKOG SEKTORA POD
POKROVITELJSTVOM SVJETSKE BANKE

Povećanje operativne efikasnosti mreže realizuje CEDIS

Projekt dekarbonizacije energetskog sektora Crne Gore (Montenegro Energy Sector Decarbonization Project - MESDP), koji finansira Svjetska banka, podržaće našu državu u rješavanju nekih od izazova na putu energetske tranzicije. Implementacija Projekta počela je, da podsjetimo, 14. februara ove godine i trajaće do 30. aprila 2030. godine.

Projektom su obuhvaćene tri komponente, koje zajednički čine cjelinu, a to su: Unapređenje energetske efikasnosti javnih objekata, Povećanje operativne efikasnosti elektrodistributivne mreže i Tehnička pomoć i podrška implementaciji projekta.

Crnogorski elektrodistributivni sistem zadužen je za realizaciju komponente 2, koja se sastoji od tri pokomponente, i to: Rekonstrukcija 35kV postrojenja u trafostanicama 110/35kV (budžet 11 miliona eura), Zamjena transformatora (budžet devet miliona eura) I Pilot investicija za poboljšanje vidljivosti niskonaponske mreže (budžet million eura).

Naime, tokom 2024.godine CEDIS je, kao što je poznato, od CGES-a otkupio 35 kV postrojenja koja se



ENERGETSKA EFIKASNOST U CRNOJ GORI

nalaze u trafostanicama 110/35kV, a ovim projektom je predviđena rekonstrukcija njih sedam, i to u trafostanicama: "Pljevlja 1", "Nikšić", "Tivat", "Ulcinj", "Budva", "Bar" i "Berane". Predviđena je, po sistemu "ključ u ruke", kompletna zamjena rasklopne opreme, pomoćnog napona, rezervnog napajanja i ugradnja lokalnog SCADA sistema.

Predviđeno je, takođe, i funkcionalno razdvajanje u građevinskom smislu (zasebni ulazi, sanitarni čvorovi i pristupne staze). Time će se ostvariti pozitivni efekti u smislu veće pouzdanosti 35 kV postrojenja, odnosno pouzdanijeg napajanja korisnika pripadajućeg konzuma.

Pomenutom rekonstrukcijom predviđena su i rezervna polja (vodne ćelije) za dalje širenje distributivne mreže, čime se omogućava priključenje novih korisnika i povezivanje obnovljivih

izvora energije. Već su pribavljeni urbanističko tehnički uslovi za svih sedam postrojenja i u toku je priprema projektnih zadataka.

Što se tiče zamjene transformatora, predviđena je nabavka 36 novih transformatora prenosnog odnosa 35/10kV, izrađenih prema ECO Design pravilima, koje će u 27 objekata širom konzuma ugraditi stručne ekipe Crnogorskog elektrodistributivnog sistema. To će doprinijeti povećanju pouzdanosti napajanja i smanjenju tehničkih gubitaka koje će se pozitivno odraziti i na smanjivanje emisije CO₂.

Dio projekta koji se odnosi na poboljšanje „vidljivosti“ niskonaponske mreže podrazumijeva ugradnju naprednih mjernih uređaja i senzora u niskonaponsku mrežu, kao i specijalizovani softver za prikupljanje i obradu podataka.

Na taj način mogu se dobiti informacije o ključnim električnim parametrima (napon, struja, snaga i energija) potrebnim za bolje planiranje razvoja mreže i efikasnije sagledavanje mogućnosti priključenja novih fotonaponskih sistema na krovovima objekata, odnosno

priključenja kupaca-proizvođača koji direktno utiču na smanjenje emisije CO2.

Za realizaciju ove podkomponente Projekta, koja je inovativna i predstavlja pilot projekat, neophodno je angažovanje stručnog konsultanta, a

postupak je u toku. Aktivnosti konsultanta prvo će obuhvatiti izradu studije izvodljivosti i idejnog projekta, a zatim izradu glavnog projekta i pripremu tenderske dokumentacije ukoliko se kroz prvu fazu projekta utvrdi izvodljivost i opravdanost investicije.

IMENOVANJE

Ljudmila Šljukić Koordinator za sisteme ljudskih resursa

Ljudmila Šljukić je rođena 1980. godine u Trebinju. Osnovnu školu i gimnaziju je završila u Gacku. Na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore u Podgorici je stekla zvanje diplomiranog pravika.

U CEDIS-u je od 2017. godine, kada je po Programu stručnog osposobljavanja Vlade Crne Gore bila angažovana u Sektoru za komercijalne poslove na poslovima pravika.

Nakon toga je nastavila radni angažman u Sektoru za

ljudske resurse, opšte poslove i korporativne komunikacije, i to u Službi za radne odnose i administraciju, gdje je prvo obavljala poslove Referenta za radne odnose i administraciju III, a zatim Referenta za radne odnose i administraciju I, te Specijaliste za radne odnose i administraciju.

Na poziciju Koordinatora za sisteme ljudskih resursa raspoređena je 01. novembra ove godine.

Ljudmila govori engleski i francuski jezik.



Ljudmila je udata i majka je dvoje djece.



SEKTOR ZA ODRŽAVANJE 20kV I 35kV

Aktivno učešće u realizaciji više investicionih projekata

Pored intenzivnih aktivnosti na realizaciji ovogodišnjeg Plana održavanja u cilju stvaranja uslova za pouzdano napajanje korisnika električnom energijom, Sektor za održavanje 20kV i 35kV aktivno je učestvovao i u realizaciji više investicionih projekata CEDIS-a koji će unaprijediti poslovanje, povećati sigurnost i stabilnost napajanja, te doprinijeti pouzdanosti cijelog elektrodistributivnog sistema.

Rukovodilac Sektora, **Sreten Krstajić**, navodi da su posebno ponosni na Projekat pripreme trafostanica za implemtaciju SCADA sistema jer on postavlja temelje za efikasnije i preciznije upravljanje elektrodistributivnim sistemom, kao i za podizanje kvaliteta usluge korisnicima na znatno viši nivo.

- U modernizaciju elektrodistributivne infrastrukture, uključujući zamjenu zastarjelih prekidača i opreme, rekonstrukciju sekundarnih veza i ugradnju novih sistema zaštite i upravljanja u ukupno 64 trafostanice, koja se realizuje kroz tri faze, uložiće se oko 3,8 miliona eura. Privodi se kraju realizacija II faze koja je podrazumijevala pripremu 20 trafostanica, nakon što je 2023. godine realizovana I faza i pripremljena 21 trafostanica.



Priprema još 23 trafostanice u okviru III faze Projekta realizovaće se naredne godine – kazao je Krstajić. On izdvaja i Projekat zamjene tri 10kV ćelije u TS 35/10kV „Danilovgrad“ u koji je uloženo blizu 200 hiljada eura. Ovo postrojenje oštećeno je usljed havarije, a tri nove ćelije znatno će produžiti eksploatacioni vijek postrojenja.

Među ovogodišnjim projektima je i zamjena i proširenje 35kV postrojenja u TS 35/10kV „Jezerine“ u Kolašinu, vrijedna gotovo pola miliona eura, što će takođe produžiti eksploatacioni vijek ovog elektroenergetskog objekta, a poboljšaće se i kvalitet napajnja električnom energijom pripadajućih korisnika. Privodi se kraju i rekonstrukcija sedam 35kV dalekovoda („Buljarica-Virpazar-Podgor“, „Guke-Mataruge“, „Ribarevine-

Šćepanica“, „Vrelo - Čokrlje“, „Šumani - Ožak - Kosanica“, „Medanovići - Vrela“ i „Cetinje -Čevo“) u koje je ukupno uloženo million i 175 hiljada eura.

Pored toga, Sektor za održavanje 20kV i 35 kV uzeo je učešće i u izradi Elaborata za osposobljavanje DV 35 kV „Gradiošnica - Tivat“, isključenog od strane Elektorenergetske inspekcije, a zatim u montaži stubova i opreme na 18 stubnih mjesta, instalaciji provodnika na trasi, zamjeni neophodne opreme u pripadajućim ćelijama, priključenju dalekovoda i puštanju u pogon u jeku ljetnje turističke sezone, čime je obezbijeđeno pouzdanije napajanje korisnika na tom području. Investiciona vrijednost materijala, opreme i radova na adaptaciji ovog dalekovoda premašuje 450 hiljada eura.

- U narednom periodu CEDIS će uložiti još najmanje 150 hiljada eura u modernizaciju ovog dalekovoda na koji će Sektor za održavanje 20kV i 35kV ugraditi kompozitni provodnik veće sigurnosti i kapaciteta, čime će se korisnicima elektrodistributivnog sistema u toku trajanja turističke sezone poboljšati kvalitet snabdijevanja do izgradnje novih elektroenergetskih objekta – istakao je Sreten Krstajić.

SEKTOR ZA MJERENJE

U toku realizacija IV faze AMM projekta

U planu nabavka i ugradnja 25 hiljada tzv. „pametnih“ brojila nove generacije, sa poboljšanim komunikacionim karakteristikama i funkcionalnostima

U toku je realizacija IV faze AMM projekta, koja podrazumijeva ugradnju 22 hiljade novih multifunkcionalnih uređaja. Završena je realizacija izrade MDM softvera (Meter Data Management), vrijednog 500 hiljada eura, a počela je i realizacija Projekta dogradnje i razvoja MDM sistema za koji je CEDIS izdvojio dva miliona eura.

Predviđeno je da se IV faza AMM projekta, vrijednog oko 12 miliona eura, realizuje u periodu od dvije godine. U planu je nabavka i ugradnja do 25 hiljada tzv. „pametnih“ mjernih uređaja nove generacije, sa poboljšanim komunikacionim karakteristikama i funkcionalnostima, kao i izmještanje i rekonstrukcija mjernih mjesta, te djelimična rekonstrukcija niskonaponske mreže, odnosno zamjena dotrajalih priključnih stubova i pripadajućeg dijela 0,4kV nadzemne mreže.

Radove na rekonstrukciji niskonaponske mreže izvodiće eipe CEDIS-a, prema usvojenim dinamičkim planovima i



predinspekcijskim izvještajima o stanju mreže, kao što je bio slučaj i sa realizacijom Projekta proširenja III faze. Ranije su ti radovi bili u nadležnosti izvođača radova.

Gubici na mreži nikad manji

Crnogorski elektrodistributivni sistem nastavlja da bilježi rekordno niske nivoe gubitaka u sistemu i na taj način ostvaruje znatne uštede.

Nakon septembarskih rezultata, kada je ostvaren najniži nivo gubitaka ikada izmjeren (7,23

odsto), i u oktobru je zabilježen nizak nivo od 9,81 odsto. A za prvih deset mjeseci ove godine gubici iznose 9.74 odsto, što je za 0,35 procentnih poena manje nego u istom periodu prethodne godine. Naime, preuzeto je 2.660.769.116 kWh a realizovano 2.401.627.865 kilovatsati, dok su gubici iznosili 259.141.251kWh.

S obzirom na to da su gubici električne energije direktno vezani za gubitak prihoda kompanije i njeno uspješno poslovanje, CEDIS je posvetio posebnu pažnju mjerama za njihovo smanjenje tako da je ostvareni stepen gubitaka rezultat izuzetne posvećenosti nadležnih službi preduzeća. Do ovog rezultata došlo se dosljednom primjenom operativnog plana za smanjenje gubitaka koji je podrazumijevao mnoštvo aktivnosti tehničke, organizacione i investicione prirode. Zahvaljujući tim aktivnostima gubitke na mreži već dugo držimo na rekordno niskom nivou, čime je umanjena i ukupna količina električne energije potrebna za pokrivanje gubitaka.

NOVA GENERACIJA “PAMETNIH” BROJILA U CRNOJ GORI

Interoperabilnost i transparentnost u službi korisnika

- Crna Gora ulazi u novu eru digitalizacije energetskog sektora. Uvođenjem pametnih brojila druge generacije (2G), naša država pravi važan korak ka modernizaciji elektroenergetskog sistema i potpunom usklađivanju sa evropskim standardima. Projekat, koji će se realizovati uz podršku Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), označava prelazak sa zastarjelih mjernih tehnologija na interoperabilna rješenja koja omogućavaju transparentnost, sigurnu razmjenu podataka i aktivno učešće korisnika u energetskom sistemu – ističe **Vaso Zeković**, rukovodilac Sektora za mjerenje.

Nova brojila ne predstavljaju samo tehnički napredak, već ključnu kariku u transformaciji odnosa između korisnika, distributera i države – u skladu sa evropskom politikom zelene i digitalne tranzicije.

- Ovo je strateški korak ka usklađivanju sa zahtjevima novog Zakona o energetici i potpunim transponovanjem Direktive EU 2019/944, članova 19 do 21, kojima se uređuju prava potrošača, pristup podacima o potrošnji i

interoperabilnost mjernih sistema. Naime, Direktiva EU 2019/944 jasno propisuje da svaki korisnik ima pravo da, bez posrednika, pristupi svojim podacima o potrošnji i da ti podaci moraju biti dostupni u realnom vremenu, u formatu koji je jednostavan i razumljiv – navodi Zeković i dodaje:

- Nova brojila će omogućiti da korisnik putem aplikacije vidi trenutnu potrošnju, istoriju i prosječne vrijednosti, što podstiče racionalnije korišćenje energije i veću energetsku efikasnost. Nabavka i ugradnja novih “pametnih” brojila sprovede se kroz međunarodni tender pod okriljem EBRD-a, čime se obezbjeđuje transparentnost i konkurentnost procesa. Planirano je da se Projekat realizuje fazno, a cilj je da u narednim godinama Crna Gora dobije u potpunosti digitalizovan, interoperabilan i održiv sistem mjerenja električne energije. Interoperabilnost u kontekstu pametnih brojila znači da uređaji različitih proizvođača i softverskih platformi mogu međusobno komunicirati i razmjenjivati podatke na siguran i standardizovan način.

Time se izbjegava zatvorenost sistema i stvaranje tehničkih „ostrva“ koja ograničavaju izbor korisnika i razvoj novih usluga. U praksi, interoperabilnost omogućava da korisnik, bez obzira na to ko je njegov snabdjevač ili kakvo brojilo koristi, ima jednak pristup podacima o potrošnji, bilo putem mobilne aplikacije, kućnog displeja ili web platforme. Istovremeno, distributeri i regulatorna tijela imaju pouzdane, standardizovane podatke koji se mogu analizirati, dijeliti i koristiti za planiranje razvoja mreže.

Nova generacija brojila, prema njegovim riječima, ne donosi samo preciznije mjerenje, već mijenja način na koji korisnik učestvuje u energetskom sistemu. Transparentnost i interoperabilnost su ključ da građani postanu aktivni učesnici tržišta, a ne samo pasivni korisnici električne energije.

- Italija, kao pionir pametnog mjerenja u Evropi, trenutno sprovodi „Piano di messa in servizio del sistema di smart metering 2G“, kojim se zamjenjuje oko 40 miliona brojila prve generacije. Njihov sistem Open

meter zasnovan je upravo na otvorenoj, interoperabilnoj arhitekturi i omogućava lokalno očitavanje podataka u stvarnom vremenu.

Slične programe već sprovode Francuska (Linky), Španija (Prime Alliance) i Njemačka (Smart Meter Gateway). Crna Gora će se, uvođenjem interoperabilnih brojila, svrstati među zemlje koje građanima omogućavaju potpunu kontrolu nad sopstvenom potrošnjom i aktivno učesće u energetske tranziciji – kazao je rukovodilac Sektora za mjerenje.

Na taj način Crna Gora će postati dio evropskog puta digitalne energetske tranzicije, u kojoj svaki građanin ima pravo da zna, razumije i upravlja svojom potrošnjom energije – kazao je Zeković.

On podsjeća da je Crna Gora među prvim državama u regionu prije više od decenije uvela prvu generaciju pametnih brojila. - Taj korak omogućio je značajno smanjenje tehničkih i netehničkih gubitaka, kao i automatizovano očitavanje podataka. Međutim, brojila prve generacije, iako

napredna za svoje vrijeme, ne zadovoljavaju više standarde koji danas važe u Evropskoj uniji. Savremeni evropski sistemi, poput italijanskog Open meter projekta ili francuskog Linky sistema, zasnovani su na principima interoperabilnosti, otvorenih standarda i potrošačke transparentnosti. To znači da brojilo više nije samo „uređaj za očitavanje potrošnje“, već komunikacioni čvor koji povezuje korisnika, distributera i tržište električne energije u jedinstven digitalni ekosistem – istakao je Vaso Zeković.

U CEDIS-u ŠEST VISOKOŠKOLACA ZAVRŠILO STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE

Iskustvo koje mnogo znači u daljem radu

Visokoškolcima, na kraju devetomjesečnog stručnog osposobljavanja u našoj kompaniji, podijeljena su, 15. oktobra, Uvjerena o stručnoj osposobljenosti, a prisutne je pozdravila rukovoditeljka Sektora za ljudske resurse, opšte poslove i korporativne komunikacije, **Biljana Medojević**, koja je čestitala polaznicima na stečenom iskustvu i poželjela im uspješan nastavak profesionalnog puta, kao i da im njihovi budući radni angažmani budu jednako uspješni kao i iskustvo stečeno u Crnogorskom elektrodistributivnom sistemu.

Visokoškolci su imali priliku da se stručno osposobljavaju u jednoj od najvećih



kompanija u Crnoj Gori, te da uče od iskusnih inženjera, a i oni su pokazali zavidan kvalitet, trudeći se da na što bolji način iskoriste prethodni period i da što više nauče od svojih mentora.

Kako su istakli, devet mjeseci je svima

brzo prošlo, a iskustvo u CEDIS-u im je omogućilo da steknu praktična znanja, razviju profesionalne vještine i dobiju dragocjen uvid u rad i funkcionisanje elektrodistributivnog sistema, što će im biti snažan temelj za buduću karijeru.

SEKTOR ZA UPRAVLJANJE

Rekordno dobri pokazatelji pouzdanosti sistema

Sve kraći prekidi u napajanju posljedica su investicija u sistem koje su se odnosile na zamjenu dotrajale opreme, rekonstrukciju starih i izgradnju novih postrojenja i revitalizaciju SN i NN mreže

Da je Crnogorski elektrodistributivni sistem uspješno realizovao brojne aktivnosti u cilju poboljšanja pouzdanosti elektrodistributivnog sistema i kvalitetnijeg napajanja korisnika potvrđuje evidencija o prekidima u napajanju električnom energijom u prethodnom periodu.

Naime, indikatori kojima se predstavlja prosječno trajanje prekida isporuke u minutima po mjernom mjestu električne energije (SAIDI), odnosno prosječna učestalost prekida isporuke po mjernom mjestu električne energije na godišnjem nivou (SAIFI) pokazuju da su SAIDI i SAIFI u prvih osam mjeseci ove godine, u odnosu na isti period 2024. smanjeni sa 16.33 sati na 15.45 sati, a broj prekida sa 14.38 na 11.63 prekida.

SAIDI je smanjen 5.39 odsto a SAIFI 19.13 odsto.

Trajanje prekida u napajanju električnom energijom iz godine u godinu je sve kraće a, kako stvari sada stoje, ovo će biti rekordna godina po pitanju indikatora kvaliteta napajanja.

Iz Sektora za upravljanje kažu da su SAIDI i SAIFI među najvažnijim pokazateljima koji se koriste kod planiranja, izgradnje i obnove distributivne mreže.

- Poboljšanje rezultata u ovoj oblasti posljedica je investicija u cjelokupni sistem koje su se odnosile na zamjenu stare i dotrajale opreme, rekonstrukciju starih i izgradnju novih postrojenja, kao i revitalizaciju srednjenaponske i niskonaponske mreže – navode. Dodaju da ostvareni rezultat još više

dolazi do izražaja ako se zna da konzum u kontinuitetu raste i da je sve veći broj građevinskih radova koji povremeno za posledicu imaju oštećenje infrastrukture CEDIS-a, mahom oštećenja kablovske mreže građevinskim mašinama.

I pored toga naša kompanija uspijeva da unaprijedi kvalitet funkcionisanja distributivnog sistema i smanji broj i trajanje beznaponskih stanja.

CEDIS, kao operator distributivnog sistema dužan je, da podsjetimo, da shodno Pravilima o minimumu kvaliteta električne energije, kojima su definisani standardni i garantovani nivou tih pokazatelja, prati i godišnje objavljuje na svojoj internet stranici indikatore pouzdanosti SAIDI i SAIFI za sistem kao cjelinu.

Indikatori pouzdanosti sistema

Naponski nivo	Index	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
35 kV	SAIDI	15	18,49	14,97	17,47	8,84	14,02	9,42
	SAIFI	12,37	11,46	10,43	10,81	8,38	10,74	8,38
10 kV	SAIDI	27,02	32,37	32,5	25,77	17,73	22,28	14,61
	SAIFI	21,97	21,79	20,18	16,62	14,46	14,71	11,80
0,4 kV	SAIDI	3,93	3,28	3,38	2,69	2,65	3,30	1,74
	SAIFI	1,37	1,12	1,04	0,92	0,93	1,03	0,78
UKUPNO	SAIDI	45,95	54,14	50,85	45,93	29,22	39,61	25,78
	SAIFI	35,71	34,37	31,65	28,35	23,77	26,48	20,96

SEKTOR ZA ODRŽAVANJE

Revitalizacija DV “Ubli” u završnoj fazi

Zamijenjeno 175 stubova i revitalizovane sve pripadajuće stubne trafostanice

Na području Kuča privodi se kraju intenzivna revitalizacija 10 kilovoltnog dalekovoda “Ubli” sa kojeg se napajaju Ubli, Rajkovići, Prelevići, Bezjovo, Oraovo, Lazorci, Građen i Korita.

Riječ je o jednom od najdužih dalekovoda na teritoriji opštine Podgorica u čiju je modernizaciju do sada uloženo preko 250 hiljada eura.



Radovi se izvode u cilju poboljšanja pouzdanosti napajanja električnom energijom i smanjenja gubitaka na mreži, a rekonstrukcija ovog objekta, dužine blizu 20 km, obuhvatala je zamenu dotrajalih stubova, provodnika i ostale

opreme, čime je značajno ojačan elektroenergetski sistem u tom dijelu konzuma. Zamijenjeno je, naime, 175 od predviđenih 184 stuba, a revitalizovane su i sve pripadajuće stubne trafostanice.

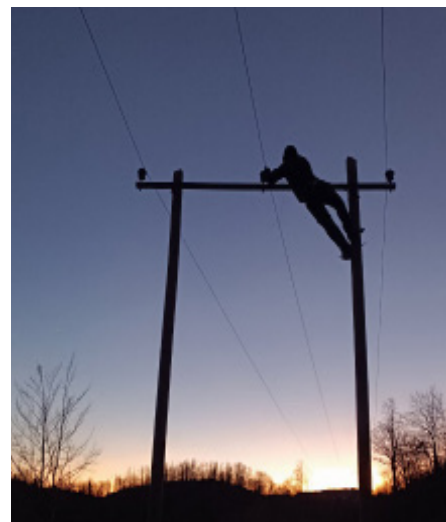
Završetkom ovog značajnog projekta pripadajući korisnici imaju kvalitetnije, sigurnije i stabilnije napajanje električnom energijom, a među benefitima je i smanjenje dužine trajanja prekida, te rasterećenje naših ekipa i uštede po osnovu smanjenog broja intervencija tokom zimskih mjeseci.

Podsjećamo da je CEDIS u revitalizaciju značajanog procenta elektromreže na ruralnom području gotovo svih crnogorskih opština od 2019. godine uložio 32 miliona eura.

Zahvaljujući ovoj investiciji i stručnom upravljanju projektom, do sada je rekonstruisano čak 1.100 kilometara dalekovoda i oko 1.500 kilometara niskonaponske mreže, zamijenjeno 31.443 stuba (18.720 AB stubova, 12.082 drvena stuba, 640 čelično-rešetkastih i jedan čelično-cijevni stub) i

ugrađeno gotovo milion i po metara samonosivog kablovskog snopa različitog presjeka. Detaljno je rekonstruisano i 708 stubnih trafostanica i značajno unaprijeđen kvalitet napajanja za oko 40 hiljada seoskih domaćinstava.

Samo u ovoj godini u realizaciju Projekta revitalizacije uloženo je gotovo četiri miliona eura.



REGION 3 SPREMAN ZA ZIMSKI PERIOD

Pouzdana napajanje prioritet

U distributivnom području Berana, Andrijevice, Plava, Gusinja, Petnjice i Rožaja revitalizovani svi elektroenergetski objekti, predviđeni godišnjim Planom održavanja

U okviru aktivnosti na pripremi distributivnog sistema za predstojeću zimsku sezonu i obezbjeđivanja stabilnog napajanja električnom energijom, Region 3 radi na redovnom održavanju elektroenergetskih objekata sa ciljem unapređenja kvaliteta napajanja električnom energijom korisnika, prevencije kvarova, raskresa rastinja u zaštitnom pojasu dalekovoda i pripreme distributivne mreže za lose vremenske uslove.

Naime, nakon što je izvršen obilazak, kao i detaljan pregled i procjena stanja elektroenergetskih objekata na ovom području, revitalizovano je, u okviru realizacije ovogodišnjeg Plana održavanja, 20 trafostanica naponskog nivoa 10/0,4kV („Buče 4“, „Motel Buče“, „Budimlja 4“, „Pešča 3“, „Božiče 1“, „Cecuni“, „Kruševo“, „Rudo Brdo“, „Sjenožeta“, „Trešnjevo 2“, „Zabrđe“, „Izbjegličko naselje Andrijevic Dolja 1“, „Izbjegličko naselje Gusinje“, „Kruševo 2“, „Murovac“, „Vrševo“, „Tucanje 2“, „Dedeići 2“, „Klanac“ i „Šarkinovića Lakat“) gdje je rekonstruisana SN strana i zamijenjeni niskonaponski razvodni ormari i usponski vodovi, a na TS „Šarkinovića Lakat“

zamijenjen je i transformator.

Nataša Armuš, šefica Službe održavanja Regiona 3, ističe da su na pojedinim preopterećenim trafostanicama 10/0,4kV ugrađeni transformatori veće snage, a u pogon su puštene i dvije nove STS 10/0,4kV („Trešnjevo 3“ i „Vusanje 3“,



sa priključnim nadzemnim dalekovodima. Radilo se i na poboljšanju kvaliteta uzemljenja na revitalizovanim trafostanicama u cilju obezbjeđivanja uslova za njihov normalan rad.

- Nastavljeni su radovi na revitalizaciji 10 kilovoltnih dalekovoda „Meteh“ i „Murino“ u Plavu. Tako je na DV „Murino“ 150 porculanskih izolatora zamijenjeno novim silikonskim potpornim izolatorima, a predstoji i zamjena užeta na ovom nadzemnom objektu, na kojem su zamijenjena i dva portalna stuba novim portalima na AB 12/315 stubovima. Ugrađena su, takođe, i tri AB 12/1000 stuba i jedan čelično - rešetkasti stub. Raskresana je i šuma i rastinja u trasi cijelog

dalekovoda – istakla je Armuš i dodala:

- Na dalekovodu 10 kV „Meteh“ nastavljene su radovi na revitalizaciji pa su, tako, ugrađena 42 čelično - rešetkasta nosna stuba, šest armirano - betonskih stubova 12/1000, 44 armirano - betonska nosna stuba 12/315, 11 čelično - rešetkastih ugaono zateznih stubova, dva AB 11/1000 stuba za linijski rastavljač i 10 drvenih stubova sa novim izolatorima, izolatorskim lancima i konzolama.

Armuš ističe da je tokom godine realizovan i investicioni projekat ugradnje 36 reklozera na dalekovodima u Regionu 3, čime će se znatno poboljšati pouzdanost

napajanja korisnika i skratiti beznaponska stanja, odnosno olakšati rad ekipama održavanja.

- Što se tiče niskonaponske mreže, tokom ove godine u potpunosti je revitalizovano 12 NN mreža („Goražde 4“, „Goražde 2“, „Goražde 3“, „Mašte“, „Rovca“, „Trešnjevo 1“, „Zabrđe 2“, „Božiće 2“, „Seošnica 2“, „Honsići“, „Bogaje“ i „Dedeći 2“), a privodi se kraju i revitalizacija NN mreža „Bubanje 1“, „Kaludra“, „Šekular 3“, „Seoce 2“, „Mašnica“, „Vrbica 1“, „Hurije“ i „Donja Lovnica“. Ukupno je ugrađeno preko 700 betonskih i oko 80 drvenih impregnisanih stubova, kao i nešto manje od 45 km SKS-a različitih presjeka sa ovjesnom opremom – navela je Armuš.

Prema njenim riječima, preko Investicija revitalizovane su još tri niskonaponske mreže - „Slatina 1“, „Slatina 2“ i „Jošanica“.

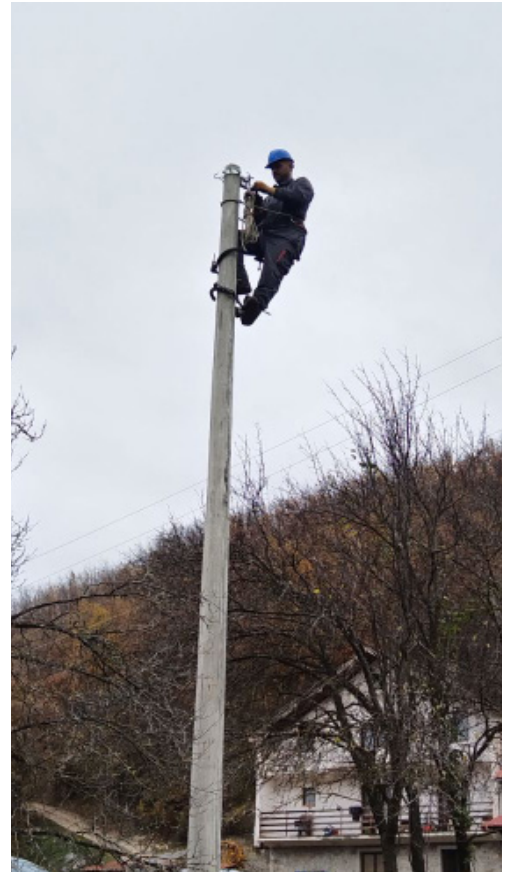


U okviru Plana održavanja 10kV dalekovoda na DV „Zaostro“ zamijenjeno je 25 stubova i ugrađen novi linijski rastavljač, te raskresano rastinje koje je ugrožavalo funkcionisanje objekta na nekoliko pozicija. Zamijenjena su tri stuba i na DV „Luge“, na kojem je takođe raskresano rastinje na dijelu dalekovoda prema Kaludri i Rovcima.

- Na DV „Polica“ zamijenjena su 22 stuba, a na DV „Kralje“ 24 i oko 700 kilograma golih provodnika. Na ovom objektu raskresana je kompletna trasa, kao i na DV „Trešnjevo“, na kojem je zamijenjeno 11 stubova – kazala je naša sagovornica i dodala:
- I na DV „Konjuhe“ je zamijenjeno 12 stubova i raskresano rastinje na nekoliko lokacija, dok su na DV „Petnjica“ zamijenjena 23 stuba i uklonjeno rastinje koje je ugrožavalo objekat. Tri stuba zamijenjena su i na DV „Gusinje – Plav“ i raskresana kompletna trasa, dok je na dalekovodima „Bašča“ i „Biševo“ zamijenjeno po sedam stubova, na DV „Kalače“ pet, DV „Grnčar“ četiri i DV „Daciće“ dva dotrajala stuba.

Armuš naglašava da prosijecanje trase dalekovoda ipak nije izvršno u zadovoljavajućem obimu, zbog čega očekuju da će se iduće godine obezbijediti više sredstava za tu namjenu kako bi se raskresalo rastinje na trasama svih dalekovoda i obezbijedio stabilniji rad tih objekata u zimskom periodu.

Pored navedenog, u okviru tekućeg održavanja, kao i kroz zahtjeve korisnika i havarijsko održavanje, na niskonaponskim mrežama ukupno je ugrađeno



oko 220 betonskih i 270 drvenih impregnisanih stubova, kao i 21 km SKS-a različitih presjeka sa ovjesnom opremom. Na taj način smanjen je broj zahtjeva korisnika u odnosu na predhodne godine, ali je nešto veći broj prigovora na kvalitet napona.

REGION 6 - SLUŽBA ODRŽAVANJA

Kvalitet napajanja korisnika podignut na viši nivo

Ugrađeno oko 2,3 hiljade stubova i razvučeno gotovo 100 hiljada metara samonosivog kablovskog snopa različitog presjeka

Zaposleni u Službi održavanja Regiona 6 (Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin) su u prethodnom periodu obavili važne radove na unapređenju kvaliteta i pouzdanosti napajanja električnom energijom tog dijela konzuma.

Tako su u Bijelom Polju završeni radovi na revitalizaciji pet niskonaponskih mreža (ZTS Zaton, Zaton 2, Njegnjevo stara, Sutivan Čabarkape i Muslići), gdje je ukupno ugrađeno 340 armirano betonskih stubova i 131 drveni stub, kao i oko 28 000 metara samonosivog kablovskog snopa presjeka od 35 do 70 mm². Privedeni su kraju i radovi na NN mreži "Prijelozi 2", na kojoj je ugrađen 81 armirano-betonski stub, kao i 22 drvena stuba, te 4.200 metara SKS-a presjeka 35 i 70 mm².

Branko Knežević, šef Službe održavanja, navodi da je u cilju sigurnijeg napajanja tokom ove zime revitalizovano i devet stubnih trafostanica i to : STS "Bolnica", STS "Obrov", STS "Gornja Lipnica", STS "Cerovo 1", STS "Donja Crnča", STS



"Sušica", STS "Crniš", STS "Srđevac", STS "Prijelozi 2". Na tim objektima izvršena je zamjena dotrajalih NN ormara, dovodnih i odvodnih kablova, VN postolja, KOP-a . - Ove godine raskresane su trase pet dalekovoda ("Ivanje", "Zurena", "Srđevac", "Zaton" i "Kruševo"), a izvršen je obilazak, snimanje i inspekcija DV 10 kV "Pavino Polje", koji je u Planu revitalizacije za iduću godinu.

Riješeno je i preko 100 prigovora korisnika na način što je ugrađeno 36 armirano-betonskih i 108 drvenih stubova, kao i oko 4.000 metara SKS-a, presjeka 35 i 70 mm² – informiše Knežević.



U Kolašinu ugrađeno preko 550 stubova

I u Kolašinu je završena revitalizacija sedam niskonaponskih mreža ("Rečine", "Padež", "Vranještica 2", "Sjerogošte", "Pucio Đekić", "Bojiće" i "Selišta"), a privode se kraju i radovi na NN mrežama: „Drijenak“, „Ljevišta“, „Lugovi“, „Radigojno“ i „Rogobore“.

- Do sada je na tim mrežama ugrađeno 229 armirano-betonskih i 243 drvena stuba, a umjesto AL/Fe užeta razvučeno je oko 25.000 metara SKS-a, presjeka od 16 do 70 mm². Završena je i revitalizacija 12 stubnih trafostanica, i to: STS

„Rečine“, STS „Sunga 1“, STS „Moračko Trebaljevo 3“, STS „Drijenak 1“, STS „Plana“,

U ovoj opštini, prema riječima našeg sagovornika, riješeno je i 11 opravdanih zahtjeva korisnika, pa je po tom osnovu ugrađeno devet armirano-betonskih i 16 drvenih stubova, kao i oko 800 metara SKS-a, prsjeka 35 i 70 mm².

U Mojkovcu revitalizovano šest NN mreža

U Mojkovcu su završeni radovi na revitalizaciji NN mreža: „Podbišće Feratovo Polje“, „Pržišta“, „Rudnica“, „Donji“ i „Gornji Lepenac“ i „Bistrica“, a privode se kraju i radovi na NN mreži „Čuklin“.

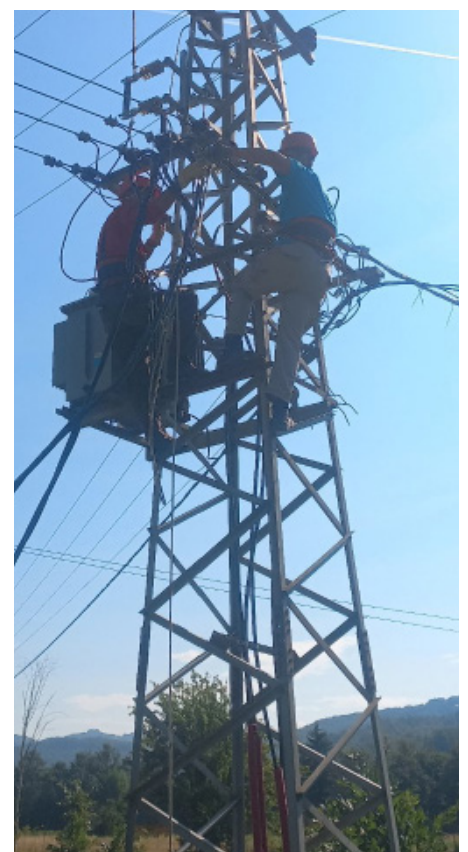
Na ovim objektima je do sada ugrađeno 218 armirano-betonskih i 176 drvenih stubova. Umjesto AL/Fe užeta ugrađeno je oko 34 000 metara SKS-a presjeka od 35 do 70 mm² što je, ističe Knežević, rekordna količina za ovu opštinu, s obzirom na raspoloživi broj ekipa i drugih resursa u tom dijelu konzuma.

Završena je i revitalizacija deset stubnih trfostanica (STS „Ravni“, STS „Pačice“, STS „Jakovići 1“ i „Jakovići 2“, STS „Krašića strana“, STS „Gojakovići“, STS „Lepenac Škola“, STS „Zaboj“, STS „Matovine“ i STS „Marića Luka“) na kojima je zamijenjena kompletna oprema.

Pored radova na revitalizaciji, u prethodnom periodu je kroz tekuće i havarijsko održavanje vršen remont

dalekovoda i niskonaponskih mreža Regiona 6, kao i saniranje najlošijih tačaka, pa su tako mijenjani dotrajali drveni stubovi i oštećeni provodnici, raskresivano rastinje u trasama, ugrađivani rastavljači, dolivano ulje u transformatore i slično. Ugrađeno je oko 400 drvenih i 150 armirano-betonskih stubova, a ukupna vrijednost izvedenih radova je preko 460 hiljada eura.

-I pored nemalog broja imovinsko-pravnih problema sa korisnicima, kao i čestih havarija usljed nevremena i požara, u ovoj godini smo uspjeli da kvalitet napajanja korisnika podignemo na veći nivo i da dobro pripremimo elektrodistributivnu mrežu za predstojeću zimsku sezonu, što nam je i bio cilj – kazao je Branko Knežević.



REGION 7 (PLJEVLJA, ŽABLJAK, ŠAVNIK)

Revitalizacija mreže i objekata u cilju kvalitetnijeg i sigurnijeg napajanja

Lijepo vrijeme prethodnih mjeseci zaposleni u Službi održavanja Regiona 7 su iskoristili za terenski rad i realizaciju intenzivnih aktivnosti na revitalizaciji elektro energetske objekata

Pravovremenim preventivnim radovima na održavanju elektroenergetskih objekata se u Regionu 7 uvijek posvećivala posebna pažnja. Zato su sve aktivnosti usmjerene na mrežu tog područja, kako bi se što spremnije dočekala nova zimska iskušnja. Ako se tome doda velika, razučena teritorija za koju je nadležna Služba održavanja Regiona 7, jasno je da je i posla i odgovornosti na pretek.

Tako su zaposleni u Službi održavanja u prethodnom periodu detaljno revitalizovali devet niskonaponskih mreža ("Đurđevića Tara", "Meljak" "Mrzovići", "Rabitlje" u Pljevljima, "Suvodol" i "Aluge" na Žabljaku i "Grabovica", "Bijela 3" i "Seoca" u Šavniku), a radilo se i na intenzivnoj revitalizaciji sredjenaponske mreže. U fokusu su bili 10 kilovoltni dalekovodi "Grabovica" u Šavniku, "Novakovići" na Žabljaku i "Zajdni Do" u Pljevljima.

Šef Službe za održavanje Regiona 7, **Duško Tanjević**, ističe da su tokom ove godine revitalizovali i 12 stubnih trafostanica ("Previš 1", "Previš 2" i "Godijelja" u Šavniku,

"Ponor" i "Gradina" na Žabljaku, "Gradina" "Ski lift", "Zajdni Do", "Varine", "Bujaci", "Borova" i "Vodno" u Pljevljima) sa ciljem da se adaptacijom i modernizacijom postojećih elektroenergetskih objekata sistem dovede do nivoa koji će korisnicima toga dijela Crne Gore obezbijediti kvalitetno i sigurno napajanje električnom energijom.

- Zaključno sa 31. oktobrom ukupno je ugrađeno preko 900 drvenih stubova, 11 A stubova, 220 armirano-betonskih nosnih stubova i 300 armirano-betonskih ugaono zateznih stubova, kao i 15 čelično-rešetkastih zateznih stubova. Ugrađeno je, takođe, i 500kg Al-Fe užeta, oko 45.000 metara samonosivog kablovskog snopa različitog presjeka, a raskresano je rastinje na trasama nadzemnih vodova u površini od oko 100.000m² – informiše Tanjević.

Prema njegovim riječima, velika pažnja je posvećena održavanju i revitalizaciji mreže, kako bi se prebrodila predstojeća zima i distributivni sistem u konzumu Regiona 7 održao pod naponom



u tom periodu. Nadaju se da će uz maksimalno angažovanje zaposlenih uspjeti da korisnicima tokom ove zime obezbijede redovnu isporuku električne energije.

- Neke situacije "više sile" se ne mogu predvidjeti, ali su naši elektromonteri iskusni i spremni da odmah izađu na teren i daju svoj maksimum, bez obzira na doba dana, vremenske uslove i broj korisnika koji su bez struje, kako bi u što kraćem roku otklonili kvar i svojim sugrađanima obezbijedili normalno napajanje – kazao je Duško Tanjević.

“ENERGIJA PODVUČENO ZELENOM”

Izabrani najbolji na konkursu

Komisija koju čine predstavnici Crnogorskog elektrodistributivnog sistema, Zavoda za školstvo, Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, kao i NVO Ekom, odabrala je 20. novembra sedam najboljih projekata na konkursu „Energija podvučeno zelenom“, koji sprovodi Crnogorski elektrodistributivni sistem u saradnji sa Zavodom za školstvo.

Prvo mjesto osvojio je projekat „Robe garderobe – novi život“ koji je pripremila JU OŠ „Mirko Srzentić“ iz Petrovca.

Drugo mjesto pripalo je projektu „Valorizacija ostrva Sveti Nikola u turističke svrhe – izletišta za lokalno stanovništvo i turiste“, koji je kandidovala Srednja mješovita škola „Danilo Kiš“ iz Budve, dok je treće mjesto osvojio projekat

„Eko laboratorija“ Osnovne škole „Marko Nculović“ iz Ulcinja.

Pored prva tri mjesta, nagrađeni su i projekti Osnovne škole „Branko Brinić“ iz Tivta – „Zeleni detektori – Digitalna eko misija“, kao i Privatne predškolske ustanove „Maša“ iz Podgorice za projekat „Mašina eko maštaonica“.

Jednoglasnom odlukom Komisije,

a u skladu sa predviđenim sredstvima za realizaciju projekta, nagrađene su još dvije vaspitno-obrazovne ustanove: JPU „Bajka“ iz Pljevalja, koja je kandidovala projekat „Mali komposter – veliki čuvari prirode“, i JU Osnovna škola „Mahmut Lekić“ iz Tuzi za projekat „Kap po kap, čep po čep – naši zeleni koraci“.

Četiri pristigla projekta nijesu zadovoljila propisane kriterijume, pa ih nije bilo moguće bodovati, dok je jedna ustanova odustala od učešća na konkursu.

Projekat „Energija podvučeno zelenom“ ima za cilj da utiče na svijest učenika, nastavnika i šire zajednice o značaju očuvanja životne sredine. Kroz realizaciju projekta, obrazovno-vaspitne ustanove omogućiće predškolicima i učenicima da se aktivno uključe u rješavanje ekoloških izazova i daju doprinos unapređenju životne sredine na nivou na kojem



partneri



se mogu vidjeti jasni, opipljivi rezultati. Partneri na projektu „Energija podvučeno zelenom“ su

Udruženje za ekološki konsalting u Crnoj Gori (ECOM) i Fondacija za obrazovanje o životnoj sredini

(FEE), koji zajedno sa Zavodom za školstvo realizuju program „Eko škole“ u Crnoj Gori.

U CEDIS-u ODRŽANA OBUKA SUDSKIH VJEŠTAKA IZ OBLASTI ELEKTROENERGETIKE

Cilj unapređenje kvaliteta i objektivnosti vještačenja

U skladu sa Strategijom reforme pravosuđa i ciljevima Udruženja sudskih vještaka Crne Gore za ovu godinu, te obavezom Udruženja da realizuje stručne obuke i interesom CEDIS-a da se unaprijedi praksa u oblasti vještačenja iz elektroenergetike, u Centru za obuku CEDIS-a organizovana je 28. novembra obuka iz oblasti elektroenergetike, koja je okupila predstavnike CEDIS-a, CGES-a, sudske vještake i predstavnike relevantnih institucija.

Ova obuka je imala za cilj unapređenje kvaliteta i objektivnosti vještačenja u slučajevima neovlašćene potrošnje električne energije i drugih tema od zajedničkog interesa kroz razmjenu stručnih mišljenja, tumačenje propisa i usaglašavanje prakse, kako bi se doprinijelo efikasnijem i stručnijem vođenju sudskih postupaka u ovoj oblasti.

S obzirom na značaj transparentnosti i usaglašenosti



u radu svih strana uključenih u postupke vještačenja, kao i na sve češće sudske procese u kojima je CEDIS jedna od strana, obrađeno je više tema među kojima je **Vještačenje u slučajevima neovlašćene potrošnje električne energije**, gdje je fokus bio na obračunu neovlašćeno preuzete električne energije, energetske karticama korisnika i slično. Jedna od tema bila je i **Vještačenje dalekovoda – problemi i izazovi**, gdje je bilo riječi o tehničkim aspektima i drugima pitanjima, kao što su su

pristup infrastrukturi, saradnja sa nadležnim službama i uticaj dalekovoda na okolinu.

Na ovom, izuzetno korisnom i sadržajnom panelu, ramijenjena su iskustva i razjašnjene nedoumice na temu **Vještačenje uzroka i posledica prenapona i drugih poremećaja u elektrodistributivnoj mreži**, gdje je obrađen postupak identifikacije uzroka požara, kao i standardi i metode u analizi i procjeni štete.

Obuci su u ime Operativne

direkcije CEDIS-a, kao panelisti učestvovali: **Dragan Cicmil**, šef Centra za upravljanje, **Nikola Živković**, šef Službe za održavanje Regiona 2 (Podgorica, Cetinje,

Danilovgrad, Zeta, Tuzi) i **Danilo Čabarkapa**, šef Centra za mjerenje. Ispred Sektora za pravne poslove CEDIS-a panelisti su bili: **Ana**

Milutinović, šef Službe za pravnu praksu, **Aldijana Kajević**, specijalista za pravnu praksu i **Vuk Stanović**, referent za pravnu praksu.

CEDIS UZ KARATISTE NA TURNIRU KUP ŠAMPIONA

Plaketa kao znak zahvalnosti

Na tradicionalnom internacionalnom karate turniru Kup šampiona 2025, održanom 28. septembra u Bemaks areni, uručena je plaketa CEDIS-u kao generalnom sponzoru Karate kluba Omladinac, uz čiju je pomoć obezbijedena i novčana nagrada za osvojeno prvo mjesto na turniru. Plaketu je, u ime CEDIS-a primila **Tatjana Zečević Miranović**, asistent izvršnog direktora.

Iz Karate kluba su istakli da je saradnja sa našom kompanijom doprinijela uspješnoj organizaciji turnira i zajedničkoj promociji sporta u Podgorici i šire.

- Dodjela plaketa je znak zahvalnosti onima koji svojim primjerom pokazuju da vrhunski sport i društveno odgovorno poslovanje idu ruku pod ruku i da društveno odgovorne kompanije daju vjetar u leđa novim uspjesima naših sportista. Zahvaljujući Sekretarijatu



za sport i Crnogorskom elektrodistributivnom sistemu uspjeli smo da omogućimo najveće novčane nagrade za najbolje klubove u generalnom plasmanu. Vaša podrška je od velikog značaja za razvoj sporta i afirmaciju mladih talenata u našoj zajednici - kazao je trener "Omladinca" **Žarko Raković** podsjetivši da su u posljednje četiri godine osvojili preko 20 evropskih i svjetskih medalja, što govori koliko im znači podrška onih koji im pomažu.

Kup šampiona je osmi turnir koji je Omladinac organizovao, nakon što je prvi put bio domaćin 2008. godine povodom 35 godina postojanja kluba.

Turnir je okupio veliki broj mladih sportista iz cijelog regiona, sa ciljem promocije sportskog duha, discipline i zdravog načina života. Učestvovalo je 589 takmičara (863 prijave) iz 56 klubova i pet država.

Riječ je o osvajačima medalja sa najvećih svjetskih i evropskih

takmičenja u svim kategorijama. Najuspješniji u generalnom plasmanu bili su Karate klub Bar,

drugo mjesto pripalo je Karate klub Ulcinj, dok je treće mjesto osvojio Beogadski karate savez. Karatisti Omladinca nastupili su

u svim uzrasnim kategorijama, u borbama i katama, ali se njihov rezultat, kao domaćina, nije bodovao za rang listu.

DRUŠTVO

Karate klub "Podgorica" u posjeti TS "Podgorica 5"

Članovi Karate kluba "Podgorica" posjetili su 28. novembra trafostanicu "Podgorica 5" u Podgorici. Na topao, profesionalan i domaćinski način ugostili su ih **Dragan Cicmil**, šef Centra za lokalno upravljanje mrežom i **Mihailo Minić**, Operativni dispečer 35 kV.

Naši gosti su imali priliku da se bolje upoznaju sa principima upravljanja 35 kilovoltnom mrežom i ulogom dispečera koja je izuzetno odgovorna i zahtjevna, jer odobrava rad i koordinira poslove ekipa na terenu, odnosno donosi odluke o promjenama uklopnog stanja na mreži sa ciljem da što manji broj korisnika ostane bez napajanja električnom energijom usljed kvarova i ostalih problema na mreži.

Prezentovana im je i šema na kojoj su ucrtane trafostanice i njihova međusobna povezanost vodovima, kao i postupak otlanjanja kvara i



komunikacija putem radio veze, a obišli su i postrojenje trafostanice.

- Vaša posvećenost, znanje, energija i način na koji živite svoj posao ostavljaju snažan utisak na naš tim. Kada vidimo koliko truda ulažete da bi naš grad i država imali stabilan i siguran elektrodistributivni sistem, jasno nam je zašto je CEDIS stub pouzdanosti u svakodnevnom životu svih nas – istakli su ovom prilikom gosti iz Karate kluba i dodali:

- Hvala vam što čuvate prijateljstvo sa našim klubom, što uvijek imate otvorena vrata i što svaku posjetu pretvarate u iskustvo koje se pamti. Ponosni smo na saradnju koju gradimo i radujemo se svemu što ćemo zajedno stvarati u budućnosti!

CEDIS je zlatni sponzor Karate kluba "Podgorica" a saradnju sa ovim karate klubom, koji je jedan od uspješnijih u državi, Crnogorski elektrodistributivni sistem je započeo 2024. godine.

DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE

Nastavlja se snažna podrška zajednici

Tokom 2025. godine realizovane su brojne aktivnosti iz oblasti: obrazovanja, zdravstva, kulture, sporta, pomoći u vrijednosti od 286 hiljada eura. Oblast obrazovanja i zaštite životne sredine, kao izuzetno važne i dragocjene, podržali smo sa 23,5 hiljada, a među tim projektima su "Energija podvučeno zelenom", kao i organizovanje državnog takmičenja iz oblasti elektrotehnike "Energija u žici" koje CEDIS sprovodi u saradnji sa Zavodom za školstvo sa ciljem edukacije najmlađih o značaju životne sredine. Donirano je podgoričkim osnovnim školama „Maksim Gorki“, „Oktoih“, školi „Petar Dedović“ u Murinu, Gimnaziji „30.septembar“ u Rožajama, Srednjoj stručnoj školi

„Ivan Uskoković“ u Podgorici, kao i JU Resursni centar 1. jun.

CEDIS je svojim donacijama takođe omogućio bolji rad zdravstvenim ustanovama, pa je tako Dječijoj bolnici donirano 30 hiljada eura za kupovinu aparata za rano ispitivanje sluha kod djece, a bolnici "Vaso Ćuković" u Risnu 13 hiljada eura za nabavku operacione lampe.

Podržali smo i više projekata iz oblasti sporta u uvjerenju da su fer plej, posvećenost, upornost, zdravi stilovi života osnova i temelj zdravog društva.

Tako smo, između ostalog, za sponzorstvo Vaterpolo i plivačkom savezu Crne Gore izdvojili 40

hiljada eura, za Ženski rukometni klub "Budućnost" 25 hiljada eura, a podržali smo i Šahovski savez Crne Gore, Šahovski klub "Budućnost", Paraolimpijski komitet Crne Gore, automobilistu Filipa Kunčera, kao i brojne druge sportske klubove i udruženja.

Filip Kunčer je u oktobru u Monci završio prvu sezonu na velikoj auto-moto sceni kao šampion u kategoriji čelendžer Reno klio kupa i tako višestruko opravdao sponzorstvo.

Na spisku onih koji su pomognuti zbog izuzetnih rezultata i razvoja sporta su i ženski Odbojkaški klub Morača, Udruženje minifudbala, Karate klub Podgorica, Dzudo klub Ostroška Gora.



CEDIS je bio i sponzor kik boks reprezentativcu Viktoru Đukiću, kik bokseru Nikoli Jovetiću, Odbojkaškom savezu Crne Gore, džudisti Arsu Miliću.

Nastavili smo sa donacijama školama kojima smo pomogli u nabavci klima uređaja, računara

i rasvjete, a od visokoškolskih ustanova podržali smo Ekonomski, Pravni i Prirodno matematički fakultet.

Podržali smo i Međunarodni podgorički sajam knjiga, festival Biser Jadrana, a za individualne pomoći izdvojili smo, u skladu sa

našim našem Pravilnikom koji reguliše sponzorstva i donacije, 2,5 odsto ukupnog budžeta.

I u sljedećoj godini strateški će se pristupati društveno odgovornom poslovanju, kako bi se nastavila kvalitetna podrška zajednici u kojoj poslujemo

Zanimljivosti o Novoj godini

Nova godina se slavi već 4000 godina. Prvi su je proslavili Mezopotamci oko 2000. godine prije nove ere, ali ne 1. januara, nego u martu, kada je početak proljeća.

Rimljani su uveli 1. januar kao početak nove kalendarske godine za vrijeme vladavine Julija Cezara 46. godine prije nove ere.

Najveća novogodišnja proslava na svijetu je na Times Squareu u New Yorku, gdje se okupi oko milion ljudi. Glavna atrakcija je padanje velike lopte od kristala teške 907 kg, koja se spušta s visine od 43 metra u zadnjih 60 sekundi prije ponoći. Lopta (sfera) se sastoji od 2.688 kristalnih trouglova i ima preko 32.000 svjetala. Takođe prikazuje preko 16 miliona boja. Ova tradicija postoji od 1907. godine.

Stari Rimljani su zaslužni za tradiciju ljubljenja zbog njihovog festivala Saturnalije. Bila je to proslava u čast Saturna, boga vremena. A u današnje vrijeme za ljubljenje nekoga u ponoć kaže se da dolazi iz ideje da će to spriječiti usamljenost tokom naredne godine i otjerati zle duhove.

U mnogim azijskim kulturama, crvena boja smatra se simbolom sreće i prosperiteta. Tokom proslave Nove godine, mnogi ljudi nose crvenu odjeću, ukrašavaju domove crvenim ukrasima i daju poklone upakovane u crveni papir.

Tradicija vatrometa tokom novogodišnje noći dolazi iz drevne Kine, gdje su ljudi pucali iz vatrenog oružja kako bi otjerali zle duhove. Danas vatromet simbolizuje slavlje i veselje, a mnoga mjesta širom svijeta organizuju spektakularne vatromete.

